

สสค.

ส่ง : กสค. ๑.1040.

รับที่ : ธ10795/65

10 ต.ค. 2565 เวลา 15.45 น.

ที่ รง ๐๕๐๒/๒๕๕๕

กระทรวงแรงงาน

ถนนมิตรไมตรี ดินแดง

กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานสถานการณ์เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
 ๒. คำสั่งกระทรวงแรงงาน ที่ ๑๕๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย
 ๓. รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕
 ๔. รายงานการประชุมคณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕
 ๕. รายงานสถานการณ์เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ด้วยกระทรวงแรงงานขอเสนอเรื่อง รายงานสถานการณ์เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติในด้าน (๑) การเมือง การต่างประเทศ และความมั่นคง (๓) ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (๔) ด้านการลดความเหลื่อมล้ำ และ (๖) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) กำกับกับการบริหารราชการกระทรวงแรงงานได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๘๒ ว่าด้วยการห้ามและการดำเนินการโดยทันทีเพื่อขจัดรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก (Convention concerning the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour) เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ จึงเป็นผลให้ประเทศไทยมีพันธะผูกพันในการปฏิบัติตามบทบัญญัติของอนุสัญญา

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ อนุมัติการแต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย เพื่อขับเคลื่อนภารกิจการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายของประเทศไทย และจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ให้บรรลุผลตามอนุสัญญา ฉบับที่ ๑๘๒ กระทรวงแรงงาน

จึงได้มี...

จึงได้มีคำสั่ง ที่ ๑๕๓/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เรื่อง แต่งตั้งที่ปรึกษาและคณะกรรมการระดับชาติ เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย เพื่อทำหน้าที่ กำกับ ดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย รวมทั้งติดตามและประเมินผล พิจารณา ปรับปรุงนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ให้ทันสถานการณ์ ตลอดจนให้ความเห็นและคำแนะนำต่อหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนำเสนอสถานการณ์และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี หรือเมื่อมีความ จำเป็นเร่งด่วน (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) นอกจากนี้ ในการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาแรงงานเด็กยังมีความ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในประเด็นด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ พหุวิทยาการมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ บริหารจัดการภาครัฐ กระทรวงแรงงานจึงกำหนดให้การดำเนินงานเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบ ที่เลวร้าย เป็นภารกิจที่สำคัญและเร่งด่วน

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย มีอำนาจหน้าที่ ในข้อ ๖ คือ นำเสนอสถานการณ์และข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเป็นประจำทุกปี หรือเมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีรับทราบสถานการณ์และแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กได้ทันเหตุการณ์

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

๔. สารสำคัญ ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๔.๑ กระทรวงแรงงานได้จัดทำรายงานสถานการณ์เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ นำเสนอต่อคณะอนุกรรมการขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตาม นโยบายและแผนระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย เพื่อพิจารณาถ้อยแถลง ในคราวการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕ และคณะกรรมการระดับชาติเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบที่เลวร้าย เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในคราวการประชุม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ เมื่อวันพุธที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบโดยให้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งก่อนนำเสนอต่อ คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓ และ ๔)

๔.๒ สารสำคัญของรายงานสถานการณ์เพื่อจัดการใช้แรงงานเด็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๕) ดังนี้

๔.๒.๑ องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้จัดทำรายงานประมาณการและแนวโน้ม การใช้แรงงานเด็กทั่วโลก ซึ่งดำเนินการสำรวจทุก ๔ ปี โดยฉบับล่าสุดเป็นการสำรวจประจำปี ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐) เป็นฉบับที่ ๖ และได้ประกาศเผยแพร่เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๔ พบว่า เด็กทำงานอายุ ๕ – ๑๗ ปี มี จำนวน ๒๒๒.๐๙ ล้านคน ในกลุ่มนี้เข้าข่ายเป็นแรงงานเด็ก ๑๖๐ ล้านคน และเมื่อพิจารณาผลการสำรวจ ในภูมิภาคต่าง ๆ จะพบว่า แรงงานเด็กในภูมิภาคแอฟริกาตอนใต้ของทะเลทรายซาฮารา (Sub-Saharan Africa) มีจำนวนและอัตราส่วนเพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับจำนวนเด็กทั้งหมด ต่างจากภูมิภาคอื่นที่มีจำนวนและอัตราส่วนลดลง เมื่อเทียบกับผลสำรวจรอบก่อนหน้า (ปี ๒๕๕๙) โดยมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก ๗๐ ล้านคน เป็น ๘๖.๖ ล้านคน และมี อัตราส่วนเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๒๒.๔ เป็นร้อยละ ๒๓.๙ ทั้งนี้ ในรายงานได้ระบุว่ามีสาเหตุเนื่องจากมีเด็ก ที่ไม่สามารถเข้าสู่วัยเรียนได้เนื่องจากสถานการณ์ระบาดของโควิด - ๑๙ จึงมีความเสี่ยงที่จะถูกผลักดันให้เป็น แรงงานเด็ก จากผลสำรวจล่าสุดมีเด็กที่ไม่ได้เข้าเรียนร้อยละ ๓๕ ของแรงงานเด็ก รวมถึงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ อาจทำให้เด็กที่เป็นแรงงานเด็กอยู่แล้วมีชั่วโมงการทำงานที่ยาวขึ้น หรือตกอยู่ในสภาวะที่เลวร้ายลง และอาจถูกบังคับ ให้ทำงานในรูปแบบที่เลวร้ายเนื่องจากการตกงานและการสูญเสียรายได้ของครอบครัวในกลุ่มที่เปราะบาง

๔.๒.๒ สถานการณ์เด็กทำงานในประเทศไทย จากการประมวลผลข้อมูลโครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ไตรมาสที่ ๓ ปี ๒๕๖๔ ดำเนินการสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ เฉพาะในส่วนของเด็กที่มีอายุ ๑๕ - ๑๗ ปี (ไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์) พบว่า มีเด็กทั้งหมด ๒.๕๑๕ ล้านคน เป็นเด็กทำงาน ๐.๑๖๕ ล้านคน โดยเด็กเหล่านี้ส่วนใหญ่จะทำงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้เรียนหนังสือ ทั้งนี้ เด็กทำงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม รองลงมาอยู่ในกิจการขายส่ง ขายปลีก กิจการโรงแรมและบริการอาหาร การผลิตซ่อมยานยนต์ และการก่อสร้าง ตามลำดับ เหล่านี้ส่วนใหญ่จะทำงานเพียงอย่างเดียวโดยไม่ได้เรียนหนังสือ ทั้งนี้ เด็กทำงานส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรม รองลงมาอยู่ในกิจการขายส่ง ขายปลีก กิจการโรงแรมและบริการอาหาร การผลิตซ่อมยานยนต์ และการก่อสร้าง ตามลำดับ

๔.๒.๓ สถานการณ์การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ในปี ๒๕๖๔ จากการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย จำนวน ๓,๒๒๒ คน โดยพบว่าการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบ ค. การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือค้ายาเสพติดมีจำนวนมากที่สุด จำนวน ๓,๑๕๗ คน รองลงมา คือ รูปแบบ ข. การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการใช้ จัดหา หรือเสนอเด็กเพื่อการค้าประเวณี จำนวน ๖๑ คน รูปแบบ ง. การให้เด็กทำงานที่มีแนวโน้มจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพความปลอดภัย หรือศีลธรรมของเด็ก จำนวน ๔ คน และรูปแบบ ก. การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงานเด็ก ไม่พบว่ามีกรณีการกระทำความผิด ซึ่งการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายทั้ง ๔ รูปแบบ ถูกกำหนดอยู่ในอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ ๑๘๒

๔.๒.๔ ผลการประเมินจัดระดับสถานการณ์แรงงานเด็กโดยกระทรวงแรงงาน สหรัฐอเมริกาตามรายงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (2020 Findings on the Worst Forms of Child Labor) ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการค้าและการพัฒนา พ.ศ. ๒๕๔๓ (Trade and Development Act, 2000) ประเทศไทยได้รับการจัดระดับว่ามีความก้าวหน้าระดับปานกลาง (Moderate Advancement) ซึ่งปรากฏในรายงานบางส่วนว่า รัฐบาลกำหนดให้มีคณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children Task Force: TICAC Task Force) เป็นหน่วยงานถาวร และเป็นผู้ดำเนินการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศเด็กทางออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดและประสบความสำเร็จมากที่สุดในประเทศไทย รัฐบาลยังได้ร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกา และพันธมิตรรายอื่น ๆ ซึ่งนำไปสู่การจับกุมผู้กระทำความผิดและได้ให้ความช่วยเหลือเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้ รัฐบาลได้ออกกฎหมายกำหนดอายุขั้นต่ำ คือ ๑๘ ปี สำหรับคนงานที่ทำงานประดาน้ำในทะเลลึก และเสนอให้มีการแก้ไขเพื่อให้เด็กวัยรุ่นสามารถฝึกงานได้เฉพาะบนเรือประมงของครอบครัวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เด็กในประเทศไทยยังคงเกี่ยวข้องกับรูปแบบที่เลวร้ายที่สุดของการใช้แรงงานเด็ก รวมถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเชิงพาณิชย์ ซึ่งบางครั้งเป็นผลจากการค้ามนุษย์เด็ก รวมถึงกลุ่มที่มีอายุต่ำกว่า ๑๒ ปี ยังคงเข้าร่วมการแข่งขันมวยไทยซึ่งถือเป็นงานอันตราย ถึงแม้ว่ารัฐบาลได้มีความพยายามทุกด้านในระหว่างรอบการรายงาน แต่ยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานระหว่างประเทศสำหรับอายุขั้นต่ำในการจ้างงาน เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่เด็กที่ทำงานนอกระบบการจ้างงาน นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการใช้แรงงานเด็กยังคงเป็นความท้าทาย เนื่องจากจำนวนพนักงานตรวจแรงงานและทรัพยากรที่ไม่เพียงพอสำหรับการตรวจสอบสถานที่ทำงานซึ่งอยู่ห่างไกลในภาคการจ้างงานนอกระบบ

๔.๒.๕ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ การขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายของประเทศไทย ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญตามนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ ๓ ด้าน สรุปโดยย่อ ดังนี้

๑) แผนปฏิบัติการป้องกันการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวของหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ โครงการเพิ่มทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียน...

แก่นักเรียน โดยให้การอบรมอาชีพแก่เด็กอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ที่ไม่ได้เรียนต่อหลังจบการศึกษาภาคบังคับ กิจกรรมการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพแก่เยาวชนในครอบครัวยากจน และเยาวชนเปราะบาง การจัดสวัสดิการ การสงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพ การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพทางการเกษตร การพัฒนาศักยภาพ สถานประกอบการกิจการตามแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี สมาคมอุตสาหกรรมทอผ้าไทยติดตามสมาชิกให้ปฏิบัติตามนโยบายจริยธรรมด้านแรงงานของสมาคม ซึ่งมีหลักการไม่ใช้แรงงานเด็ก รวมถึงขยายผลการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีไปถึงบริษัทในห่วงโซ่อุปทานของสมาชิก โครงการส่งเสริมการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพและกลไกสภาเด็กและเยาวชนในมิติการคุ้มครองเด็ก โครงการครูช่างถนน ซึ่งเป็นกิจกรรมช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเร่ร่อน สภาก่อการนายจ้างแห่งประเทศไทย ได้เผยแพร่ข่าวสาร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และรายงานสถานการณ์ปัจจุบันเรื่องการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายให้แก่กลุ่มบริษัทสมาชิก รวมถึงกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด ขอให้พิจารณาดำเนินการตามนโยบายระดับชาติและแผนปฏิบัติการด้านการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ เพื่อขับเคลื่อนและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๒) แผนปฏิบัติการช่วยเหลือ คุ้มครอง และบำบัดฟื้นฟูเด็กที่ถูกใช้แรงงาน ในรูปแบบที่เลวร้าย มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ อาทิ การปราบปรามการค้ามนุษย์ที่ใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และการค้ามนุษย์ และการกระทำความผิดเกี่ยวกับการผลิตและครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก การพัฒนาและขับเคลื่อนแนวทางการตรวจประเมินอายุเด็ก ทางคดีแก่เด็กที่ตกเป็นเหยื่อเพื่อใช้ประกอบการดำเนินคดีอาญาที่เกี่ยวข้อง หรือตรวจอายุ กรณีไม่มีเอกสารประจำตัว เพื่อลดโอกาสการจ้างแรงงานที่อายุต่ำกว่าเกณฑ์ รวมถึงมีการพัฒนาระบบการตรวจประเมินอายุเด็ก ที่เป็นมาตรฐาน น่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขและกระบวนการยุติธรรม ศาลเยาวชนและครอบครัวกลางจัดให้มีศูนย์ติดตามดูแลด้วยความห่วงใย โดยดำเนินการส่งต่อเด็ก เยาวชน ที่ใกล้จบคดีให้ได้รับการศึกษาและการฝึกอาชีพ

๓) แผนปฏิบัติการบูรณาการพัฒนาระบบและกลไกการจัดการใช้แรงงานเด็ก ในรูปแบบที่เลวร้ายและการสื่อสารสาธารณะ มีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวของหน่วยงาน องค์การต่าง ๆ ที่สำคัญ อาทิ การจัดทำกรอบแนวทางการดำเนินงานของสถานประกอบการกิจการในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาค้าแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดพิธีประกาศ แสดงเจตนารมณ์และลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าแรงงานเด็ก และแรงงานบังคับในสินค้าประเภทกุ้ง ปลา อ้อย และเครื่องนุ่งห่ม (MOU) รวมถึงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการจัดเก็บและนำเสนอข้อมูลแรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย โครงการพัฒนาศักยภาพพนักงานตรวจแรงงานในการรับและพิจารณาวินิจฉัยคำร้อง และการตรวจแรงงานเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาค้าแรงงานด้านแรงงาน โครงการเพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ การบันทึกข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่อง ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และจัดฝึกอบรมการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) การทำ แผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคว่าด้วยสิทธิเด็กในบริบทการโยกย้ายถิ่นฐานในอาเซียน (Regional Plan of Action for the Rights of Children in the Context of Migration) เพื่ออนุวัติปฏิญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในบริบทการโยกย้ายถิ่นฐานในอาเซียน โครงการหลักสูตรพัฒนาศักยภาพอัยการให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการ คุ้มครองเด็ก กิจกรรม MDTs Training on Human Trafficking, Victim Identification and Victim Protection (การอบรมทีมสหวิชาชีพเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ การระบุตัวผู้เสียหายและการคุ้มครองผู้เสียหาย) โครงการ ยกระดับการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและกฎหมายอาญาเพื่อแก้ไขปัญหาค้าแรงงานเด็ก การจัดทำคู่มือ

เพื่อผู้ปฏิบัติงานสำหรับการสืบสวน สอบสวน กรณีการบังคับใช้แรงงานและการใช้แรงงานเด็ก (โครงการ ATLAS Project) โดยเป็นการประสานความร่วมมือกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการสอบสวนและการดำเนินคดี สังกัดสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อสนับสนุนงานสืบสวน สอบสวน และการประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างบูรณาการ

๔.๓ ข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์สถานการณ์และผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กระทรวงแรงงานได้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๑ การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลและสถิติที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการดำเนินการด้านการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายของประเทศไทยในปัจจุบันยังขาดข้อมูลที่ครบถ้วน และถูกต้องที่สามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือข้อมูลการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ จึงควรมีการดำเนินโครงการสำรวจการทำงานของเด็กในภาพรวมของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องทุก ๆ ๔ ปี ตามมาตรฐานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ตามข้อ ๔.๒.๑ โดยหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญระดับชาติ ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ รวมถึงควรมีการจัดทำคู่มือการดำเนินการด้านแรงงานเด็กที่มีเนื้อหาครอบคลุมการดำเนินการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายทุกรูปแบบ เพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๓.๒ การพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ประกาศ รวมถึงแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายให้ทันต่อสถานการณ์และสอดคล้องกับมาตรฐานด้านแรงงานระหว่างประเทศ โดยอาจพิจารณาข้อเสนอแนะของกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกาจากการประเมินสถานการณ์ด้านการใช้แรงงานเด็กในประเทศไทย ปี ๒๕๖๓ เช่น เรื่องการออกกฎหมายหรือระเบียบเพื่อคุ้มครองเด็กที่ทำงานนอกระบบ การกำหนดอายุขั้นต่ำที่อนุญาตให้ทำงานได้ การปรับปรุงประเภทหรือลักษณะงานที่เป็นอันตรายสำหรับเด็กให้สอดคล้องกับหลักสากล และการตรากฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กจากการแข่งขันขมขวย เป็นต้น ทั้งนี้ การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจการจ้างงานของประเทศโดยรวม รวมถึงอาจส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่น ในภูมิภาคต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องศึกษาและรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการแก้ไขกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ

๔.๓.๓ การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เนื่องจากการดำเนินการด้านการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ประกอบไปด้วยหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก อีกทั้งสถานการณ์โรคโควิด - 19 แพร่ระบาด ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจอย่างมาก ทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่อการเข้าสู่ภาวะการทำงานในรูปแบบที่เลวร้าย และสถานการณ์ดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานด้านการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วยเช่นกัน จึงควรจัดการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นด้านการป้องกัน คุ้มครอง การช่วยเหลือดูแลเด็ก การฟื้นฟู การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แนวทางการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มช่องทางการร้องเรียนและการตรวจบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และพื้นที่ห่างไกลเข้าถึงยาก นอกจากนี้ ควรเพิ่มจำนวนพนักงานตรวจแรงงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอต่อสถานการณ์ด้านแรงงานในปัจจุบัน

๔.๓.๔ การสร้างความตระหนักและความสำคัญต่อการจัดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายผ่านกิจกรรมรณรงค์ในทุกภาคส่วน เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และมีพัฒนาการสมวัย มีภูมิคุ้มกันปกป้องตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ซึ่งเป็นการดำเนินการสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง

ศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ ตามข้อ ๔.๒.๑

๔.๓.๕ การนำข้อเสนอแนะของกระทรวงแรงงานสหรัฐอเมริกาจากการประเมิน สถานการณ์การใช้แรงงานเด็กในประเทศไทยมาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ การกำหนดและพัฒนาแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ตามภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

๔.๓.๖ ควรให้ความสำคัญกับการคุ้มครองเด็กจากภัยในรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากปัจจุบัน มีการใช้เทคโนโลยีและสื่อโซเชียลมีเดียอย่างแพร่หลาย และเป็นสื่อที่เด็กสามารถรับและเผยแพร่สู่กลุ่มเพื่อน วัยเดียวกันได้โดยง่าย และสะดวกรวดเร็ว จึงมีความเสี่ยงที่เด็กอาจถูกชักจูงให้ทำกิจกรรมผิดกฎหมาย และอาจถูกล่อลวง ล่วงละเมิด หรือละเมิดสิทธิประโยชน์ เช่น หลอกลวงให้ขายยาเสพติด การเผยแพร่ภาพลามกอนาจาร รวมถึงการสร้างค่านิยมเลียนแบบเพื่อสร้างการยอมรับในกลุ่มเพื่อน หรือแม้แต่การลอกเลียนแบบพฤติกรรม ความรุนแรง ก้าวร้าว ผ่านสื่อออนไลน์ เป็นต้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทำงานในเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริม และป้องกันคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้มีความเข้าใจในการใช้สื่อออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย รู้เท่าทัน และไม่ตกเป็นเหยื่อ การใช้สื่อออนไลน์ในทางที่ผิด รวมถึงการจับกุมผู้กระทำความผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงแรงงานพิจารณาแล้ว เห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบรายงาน สถานการณ์เพื่อขอจัดการใช้แรงงานเด็ก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุชาติ ชุมกลิ่น)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน